

Protokoll fra møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

18. januar 2022 kl. 9.15-10.30

Møtet ble avholdt digitalt på zoom.

Til stede:

Halvard Haukeland Fredriksen (leder) (a)

Hilde Hauge (a)

Roald Høpsnes (a)

Tarjei Ellingsen Røsvoll (b)

Maria Sandtorv Møller (c)

Inga Sofie Refsdal (d)

Fredrik Bøhn (d)

Forfall:

Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)

Erling Johannes Husabø (a)

Amalie Jæger Bentzen (d)

Sekretær: Anne Grethe Nielsen

Kontakt: studieutvalget.jurfa@uib.no

ePhorte 2022/334

Neste møte: 24.02.2022 kl. 09:15 i 546/zoom

Saksliste

Sak 1/22	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Ingen merknader. Dagsorden: Ingen merknader.
Sak 2/22	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 01.12.2021. Godkjent på sirkulasjon 07.12.2021.
2	Fullmaktsvedtak: a) Endring av litteraturliste i JUS243 Formuerett b) Litteraturliste for JUS215 Juridisk metode c) Presisering av nedre ordgrense for prosjektnotatet på masteroppgaven (gruppearbeid) Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget.jurfa@uib.no
3	Kontrollkomisjonsrapporter H20-V21 Unntatt offentlighet, jf. offl. § 14. Unntatt partsinnsyn, jf. fvl. § 18 a. SU tar saken til orientering.
Sak 3/22	Saker til drøftelse/høring/uttalelse
1	Opprettelse av nytt spesialelemne «Chinese business law» <i>Saken er utsatt.</i>
2	Drøftelsessak om ny tosensorordning

SU uttaler

SU har diskutert saken selv om regjeringen den 14.01.2022 fremsatte forslag om å utsette innføringen av kravet til to sensorer på alle eksamener med bokstavkarakterer. Dette ble offentliggjort etter sakspapirene var sendt ut. Behandlingen i SU ble imidlertid tilpasset den omstendighet at fakultetet nå ikke vil innføre en tosensorordning fra høsten av, og ber om å få seg forelagt saken på nytt hvis og når det innføres et krav til to sensorer.

I en eventuell tosensorordning anbefaler SU at en form for nivåkontroll videreføres, men at den bør nedskaleres. Dagens ordning er svært arbeidskrevende for den emneansvarlige.

Det anbefales kompensere for en nedskalert nivåkontroll ved å innføre digitale sensormøter.

SU anbefaler at de emneansvarlige kobles tettere på prosessen med å rekruttere sensorer til det pågjeldende emne. Den emneansvarlige har de beste faglige forutsetninger for dette. Spørsmålet må imidlertid sees i sammenheng med antall undervisningstimer som den emneansvarlige godskrives med – merarbeid knyttet til sensorkorpset må ledes av økt uttelling i undervisningsregnskapet.

I forbindelse med rekruttering av sensorer er det en utfordring at dagens løsning innebærer at sensor må se seg villig til å sensurere både obligatoriske kursoppgaver og eksamensbesvarelser. SU anbefaler likevel å videreføre ordningen da erfaringen fra administrering av sensuren tilsier at er vanskelig å rekruttere tilstrekkelig antall sensorer til å vurdere og kommentere obligatoriske kursoppgaver. Som ledd i implementeringen av den nye studieordningen må det likevel vurderes om det er mulig å finne andre måter å rekruttere oppgaverettere på.

Vedtaksaker**Sak 4/22****Vedtaks**

Emneansvarlig i JUS241 Strafferett

Postdoktor Ingunn Fornes erstatte professor Jørn Jacobsen som emneansvarlig i JUS241 Strafferett fra og med vårsemesteret 2022.

Sak 5/22**Vedtaks**

Ny studieplan for bachelor i rettsvitenskap ved Høgskolen i Innlandet

Som følge av ny studieplan for bachelor i rettsvitenskap ved HiNN, endres pkt. 3 i forhåndsgodkjenningen:

1. Den skisserte studiemodellen fra Høgskolen i Innlandet vil gi grunnlag for
 - a. opptak til toårig master i rettsvitenskap ved UiB
 - b. godskriving av 1. – 3. år i femårig master i rettsvitenskap ved UiB
2. Godskriving av mindre enheter enn hel bachelorgrad avgjøres av de enkelte emneansvarlige ved Det juridiske fakultet i Bergen på grunnlag av emnebeskrivelse fra Høgskolen i Innlandet.
3. Studenter som tar valgemnet Dynamisk tingsrett og/eller Dynamisk formuerett ved HiNN må opplyses om at emnet trolig overlapper emnet JUS343 Allmenn Formuerett ved UiB, og kan medføre studiepoengreduksjon i dette emnet.

Sak 6/22**Vedtaks**

Kollisjon mellom obligatoriske elementer eller eksamen i flere emner i utdanningsplanen

1. Studieadministrasjonen innvilger forlenget skriveid på obligatorisk kursoppgave, der den sammenfaller i tid med skoleeksamen i et annet emne. Vilåret er at begge emnene inngår i studentens utdanningsplan det aktuelle semesteret. Tiden som innvilges skal være eksamenstiden med tillegg av to timer reisetid. Det samme gjelder når en hjemmeeksamen sammenfaller i tid med skoleeksamen.

-
2. Der det er overlapp mellom to skoleeksamener, gis ikke slik tilleggstid – der må studenten velge å ta den ene på kontinuasjonseksamen. I slike tilfeller flyttes vurderingsmeldingen til kontinuasjonseksamen uten at et forsøk brukes på den ordinære eksamen.
 3. Der det er overlapp mellom to obligatoriske kursoppgaver, forlenges skrivetiden for begge med inntil fire timer. Vilkåret er at begge emnene inngår i studentens utdanningsplan det aktuelle semesteret.
 4. Der det er overlapp mellom to hjemmeeksamener innvilger studieadministrasjonen utvidet tid på den eksamenen med senest innleveringsfrist tilsvarende perioden med overlapp. Det er et vilkår at begge emner inngår som elementer i studentens utdanningsplan det aktuelle semesteret.
 5. Ordningen er ikke en del av reglementet, men det tas sikte på å orientere berørte studenter når tilfellene oppstår (i.e. ved tilpasning av utdanningsplan.)

Sak 7/22**Vedtak****Omlægging av etikkundervisning**

Nedleggelse av emner vedtas av fakultetsstyret, og studieutvalget innstiller derfor følgende overfor fakultetsstyret:

Emnet Jusetikk legges ned.

Paragraf 2-1 i Utfyllende regler ved Det juridiske fakultet endres slik at følgende formulering tas ut:

«I løpet av fjerde eller femte studieår skal studenten følge et kurs i fagetikk.»

Jusetikk går siste gang i våren 2022

For grader oppnådd etter 1.1.2022 vil det ikke lenger bli angitt på vitnemålet om kandidaten ikke har gjennomført etikkurset.

Sak 8/22**Vedtak**

JUS243 Formuerett: Endring av læringsmål i forbindelse med nedlegging av etikkurset. Presisering av hjelpemidler til eksamen.

Læringsutbyttebeskrivelsen i JUS243 Formuerett endres i overensstemmelse med forslag fra emneansvarlig.

Eventuelt

Halvard Haukeland Fredriksen

Leder

Anne Grethe Nielsen

Sekretær

Kontrollkommisjonsrapporter H20/V21

**Unntatt offentlighet, jf. offl. § 14.
Unntatt partsinnsyn, jf. fvl. § 18 a.**

Orientering til SU, jf. vedtak i SU den 1. oktober 2019, sak 80/19:

Sak 80/19	Kontrollkommisjonsrapporter. Oppfølging. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	<ol style="list-style-type: none">1. Formålet med gjennomgang av rapportene fra kontrollkommisjonene er å se om det avtegnes et bilde av sensuren som gir grunn til tiltak.2. Gjennomgangen skal presenteres for SU i form av et notat der følgende framgår:<ol style="list-style-type: none">a. Hvilke emner kontrollkommisjonen har behandletb. Hvor mange forekomster i hvert emnec. Hvilke karakteravvik forekomsten gjelderd. Om det er pekt på forhold ved opprinnelig sensur, klagesensur, besvarelsen, eksamensoppgaven og/eller sensorveiledningen som kan ha medvirket til karakteravviket.3. Gjennomgangen presenteres årlig, etter at klagebehandlingen av kontinuasjonseksamen er avsluttet, dvs. i november/desember.

Se også sak 111/20 – 3 den 01.12.2020 for rapportene fra 19/20

Vi har arkivert 21 rapporter fra studieåret 2020/21

Gjennomgående synes grunnen til avviket å være ulik vektlegging av sterke og svake sider ved besvarelsen. I noen tilfeller faglig uenighet.

Utdragene fra rapportene er unntatt offentlighet.

[Tilbake til saklisten.](#)

Sak 3/22-1

Opprettelse av nytt spesialemne «Chinese business law»

Saken blir ettersendt.

Drøftelsessak om ny tosensorordning

Ny tosensorordning

Stortinget har vedtatt endringer i Universitets- og høyskoleloven (Uhl), herunder av § 3-9 andre ledd som med virkning fra 1.8.2022 skal lyde:

(2) Styret oppnevner sensor ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering når resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium. Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelse av kandidatenes selvstendige arbeid i høyere grad. Det skal være minst to sensorer ved alle vurderinger der det brukes gradert karakterskala A til F. Minst én av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor. Det skal utarbeides skriftlig sensorveiledning til alle eksamener.

Dette betyr i praksis at det fra høsten av (gjen-)innføres en «tosensorordning», hvor det blir et krav om to sensorer ved alle vurderinger med karakter A-F. Det er redegjort nærmere for dette i fakultetsstyresak 42/21 (vedlegg 1) og Utdanningsutvalgets sak 64/21 (vedlegg 2), som det viktig at også det nye Studieutvalget er kjent med.

Lovens krav til to sensorer kan oppfylles på flere ulike måter, og det er derfor ønskelig at Studieutvalget drøfter ulike modeller før saken legges frem for fakultetsstyret. Lovendringen reiser også noen tolknings spørsmål som vil bli kort omtalt i det følgende.

Kravet til at en av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor

I notat av 15.11.2021 til studieavdelingen ved UiB kom fakultetet med innspill til hvordan kravet til at en av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor bør forstås:

På juridisk fakultet er det ønskelig at ny § 3-9, andre ledd tolkes minst mulig restriktivt, da det er en utfordring for fakultetet å finne nok sensorer. I selve bestemmelsen er det anført at «*minst én av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor*». Det oppstår derfor et spørsmål om hvorvidt f.eks. en vitenskapelig ansatt som er tilknyttet utdanningens første studieår kan være sensor på et tredjeårsemne. Fakultetet forstår forarbeidene slik at dette er mulig.

I [Prop 111 L](#) s. 48 (2020-2021) er det anført:

Departementet foreslår derfor innført et krav om to sensorer ved alle eksamener der vurderingsuttrykket er gradert med skalaen A til F. Selv om begge sensorene kan være ansatt ved den samme institusjonen, mener departementet det er viktig at institusjonene legger vekt på å finne minst en sensor som har en mest mulig uavhengig rolle overfor de studentene vedkommende skal være sensor for.

Fakultetet forstår bestemmelsens ordlyd slik at det ikke er et krav at en av sensorene er ekstern i den forstand at vedkommende ikke er ansatt ved fakultetet. Formuleringen i ny § 3-9 annet ledd «uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor» forstås slik at det kan være tale om en sensor med tilknytning til fakultetet, men som f.eks. ikke har vært involvert i planlegging og gjennomføring av emnet, herunder undervisning av studentene.

Den praktiske betydningen av kravet om minst en sensor uten tilknytning til det aktuelle emnet bør ikke overdrives. Av ressursmessige årsaker er fakultetet henvist til å bruke et stort antall eksterne sensorer, og i praksis vil nok ofte begge sensorene oppfylle uavhengighetskravet i loven. For enkelte spesialemer kan dette stille seg annerledes. Her kan en streng fortolkning av lovens krav til en sensor uten tilknytning til det aktuelle emnet gjøre at man ender opp med mindre kompetente sensorer enn det man har i dag. Kravet til minst en uavhengig sensor vil imidlertid også kunne skape problemer for muligheten til å opprettholde en form for nivåkontroll uten å ende opp med 3 sensorer på oppgavene som sendes til nivåkontroll, se nærmere nedenfor.

Tosensorordningens nærmere innhold

Hverken lovteksten eller forarbeidene sier noe nærmere om hva en tosensorordning konkret innebærer, ut over at det rimeligvis må være to sensorer som sammen skal fastsette karakteren på den aktuelle eksamenen.

Loven kan ikke forstås slik at de to sensorene skal foreta hver sin uavhengige vurdering, for først deretter å sammenholde dem og fastsette en endelig karakter. En ordning hvor en sensor sensurerer i første hånd, og sensor nr. 2 deretter vurderer om hen er enig i sensor nr. 1s vurdering, vil oppfylle lovens krav. Dette åpner for løsninger hvor de to sensorene ikke trenger å diskutere noen andre oppgaver enn de hvor sensor nr. 2 ikke finner å kunne slutte seg til sensor nr. 1s vurdering, noe som opplagt vil være arbeidsbesparende. En praktisk løsning vil være at de to sensorene deler kommisjonen mellom seg, slik at de leser halvparten av besvarelsene i første hånd og resten i andre hånd. Det er ikke opplagt at sensor nr. 2 i en slik modell trenger like langt tid for å vurdere en besvarelse som sensor nr. 1, men samtidig ikke helt lett å avgjøre hvor mye tid som kreves for en reell kontroll med sensor nr. 1.

Merkostnadene knyttet til tosensorordningen, som fakultetet foreløpig har anslått til om lag 3 millioner kroner i året (vedlegg 1), reiser spørsmål om fakultetet har råd til å videreføre dagens nivåkontroll. En ordning med to sensorer, men ingen nivåkontroll på tvers av kommisjonene, fremstår imidlertid som en *dårligere* sensurordning enn den vi har i dag. Med en slik løsning er det opplagt fare for at det vil oppstå forskjeller mellom kommisjonene, og så lenge klagesensuren er «blind» vil heller ikke den på noen meningsfull måte kunne bidra til lik sensur. Samtidig har fakultetet ikke økonomi til å opprettholde dagens omfattende og ressurskrevende nivåkontroll på toppen av en ordning med to sensorer.

En mulig løsning på dette dilemmaet er en variant hvor nivåkontrolløren overtar rollen som sensor nr. 2 for de oppgavene som går til nivåkontroll, slik at disse oppgavene ikke deretter også vurderes av den andre sensoren i kommisjonen. Dette er teknisk utfordrende, all den tid det ikke kan være mer enn to endelige sensorer for en kommisjon. Et alternativ er at emneansvarlig gjennomfører nivåkontroll av noen tilfeldige besvarelser i hver kommisjon.

Med en dobling av antall sensorer, er det uansett klart at antall besvarelser som hver sensor kan sende til nivåkontroll må reduseres med minst halvparten om ikke de emneansvarliges arbeidsbelastning skal øke. Jobben som nivåkontrollør er svært arbeidskrevende og preget av betydelig tidspress, og en økning av antall besvarelser som skal kontrolleres er ikke praktisk gjennomførbart.

Et alternativ er en løsning med digitale sensormøter, men det er ikke gitt at dette vil sikre samme nivålikhet mellom kommisjonene som det vi sikrer gjennom konkrete tilbakemeldinger fra den emneansvarlige på utvalgte besvarelser.

Det er også et alternativ å kombinere en nedskalert nivåkontroll og sensormøter.

En annen løsning som i hvert fall vil sikre en viss nivåkontroll, er en løsning hvor kommisjonene overlapper, slik at hver sensor sensurerer med minst to andre sensorer. Også dette vil kunne være administrativt utfordrende, og det vil kunne øke risikoen for at sensuren ikke blir klar innen lovens frister.

Mht. sammensetningen av kommisjonene, er det opplagt ønskelig å sette sammen sensorpar bestående av en rutinert og en ny sensor, i den grad det er mulig.

Økonomiske konsekvenser

I fakultetsstyresak 42/21 (vedlegg 1) fikk fakultetsstyret forelagt et estimat på hvor høye merkostnadene med innføring av tosensorordningen ville kunne bli. Fakultetets forsikte anslag er minst 3 millioner kroner i årlige merkostnader. Om dette faktisk blir resultatet, avhenger imidlertid av hva slags tosensorordning fakultetet vil innføre, jf. ovenfor. Kostnadene vil også påvirkes av andre faktorer, som sensorenes honorarer, antall eksamener som vurderes med bestått/ikke bestått fremfor bokstavkarakterer, klagetallene, studentenes gjentaksmuligheter mv.

Rekruttering av sensorer

Med et doblet behov for sensorer fra 1.8.2022, må fakultetet rekruttere flere sensorer. Selv med totalt sett mer enn 250 navn på dagens sensorliste er det ofte utfordrende å skaffe nok sensorer.

Erfaringer med administrering av klagesensuren tilsier at det generelt er en utfordring å få tak i tilstrekkelig antall sensorer samt at det er press på især de erfarne sensorer. Studieseksjonen legger til rette for at den/de emneansvarlige kan legge føringer for hvilke sensorer som skal delta i sensuren, men det er ikke alltid disse ønskene kan oppfylles. De emneansvarlige ønsker ofte å bruke de samme sensorene, f.eks. var det i H-21 en sensor som deltok i sensuren på både 1., 2., og 3., studieår. I tillegg var det fem emneansvarlig som ønsket å bruke denne sensor som klagesensor på kontinuasjonseksamen. Til en ordinær eksamen H-21 ble nærmere 40 personer på sensorlisten forespurt før man hadde de nødvendige 9 sensorene på plass.

Slik sensorutvalget fungerer nå, sender studieårsansvarlig først en liste til emneansvarlig over hvilke sensorer som har sagt seg villige til å delta i sensur av det aktuelle emnet. Når emneansvarlig har gitt sine prioriteringer, sender studieårsansvarlig forespørsler til disse. Dersom noen sensorer sier nei til oppdraget, formidles dette til emneansvarlig, slik at hen kan komme med ytterligere prioriteringer

Sensorene i sensorregisteret er alle formelt godkjent til å sensurere i alle emner ved Det juridiske fakultet. Godkjenningen foretas av studiedekanen. Sensorregisteret per 22.9.2021 ble lagt fram for studieutvalget på møte den 2.11.2021. Ordningen med generell godkjenning er et svakhetspunkt i fakultetets sensorordning. Emnespesifikke sensorlister har tidvis vært drøftet, men det vil innebære en hel del administrativt merarbeid. Det vil også kunne forsterke mangelen på sensorer innen visse emner dersom sensorer som er godt kvalifisert til å sensurere på flere emner ender opp med å bare melde seg til tjeneste på noen få utvalgte emner som de har særlig interesse for.

Opplæring av nye sensorer

Det er viktig å sikre at nye sensorer får tilstrekkelig med opplæring og oppfølging, slik at de kan utføre sine oppdrag i henhold til gjeldende retningslinjer og slik de emneansvarlige ønsker.

Saken legges frem til drøfting. SUs innspill vil bli innarbeidet i styresaken om implementering av tosensorordningen.

Vedlegg:

1. Fakultetsstyresak 42/21: Orienteringssak om lovfesting av tvungen to-sensorordning
2. Sak 64/21 i utdanningsutvalgets møte nr. 8

[Tilbake til saklisten.](#)

Emneansvarlig i JUS241 Strafferett

Professor Erling Johannes Husabø og professor Jørn Jacobsen er emneansvarlige i JUS241.

Fra og med våsemesteret 2022 vil postdoktor Ingunn Fornes erstatte professor Jørn Jacobsen som emneansvarlig i JUS241.

Forslag til vedtak

Postdoktor Ingunn Fornes erstatte professor Jørn Jacobsen som emneansvarlig i JUS241 Strafferett fra og med våsemesteret 2022.

[Tilbake til saklisten.](#)

Sak 5/22

Ny studieplan for bachelor i rettsvitenskap ved Høgskolen i Innlandet

Studieutvalget vedtok den 30.04.2021 følgende (vedtaket framgår av protokoll fra møte den 01.06.2021):

Sak 31/21	Søknad fra Høgskolen i Innlandet om forhåndsgodkjenning av bachelorgrad (vedtatt på sirkulasjon den 30.04.2021)
Vedtakk	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den skisserte studiemodellen fra Høgskolen i Innlandet vil gi grunnlag for <ol style="list-style-type: none"> a. opptak til toårig master i rettsvitenskap ved UiB b. godskriving av 1. – 3. år i femårig master i rettsvitenskap ved UiB 2. Godskriving av mindre enheter enn hel bachelorgrad avgjøres av de enkelte emneansvarlige ved Det juridiske fakultet i Bergen på grunnlag av emnebeskrivelse fra Høgskolen i Innlandet. 3. Studenter som tar valgemnet Dynamisk tingsrett ved HiNN må opplyses om at emnet trolig overlapper emnet JUS343 Allmenn Formuerett ved UiB, og kan medføre studiepoengreduksjon i dette emnet.

Ovenstående ble vedtatt med utgangspunkt i følgende studieplan tilsendt fra HiNN:

Studieår	Høst	Vår
1	Ex. Fac (10sp)	Ex phil (10)
	Privatrett I: <ul style="list-style-type: none"> • Familie og arv (9 sp) • Avtalerett (9sp) 	Privatrett II: <ul style="list-style-type: none"> • Erstatningsrett (9 sp) • Tingsrett m. immaterialrett (13 sp)
2	Rettsstaten (28 sp)	Forvaltningsrett og metode <ul style="list-style-type: none"> • Forvaltningsrett (22 sp) • Metode II (10 sp)
3	Obligasjonsrett (30 sp)	Rettsl. m/komp rett (10 sp) (undervises på engelsk) <ul style="list-style-type: none"> • Arbeidsrett • International commercial law (undervises på engelsk) • Skatterett • Dynamisk tingsrett
		Alt: utveksling 30 sp

Den 09.12.2021 mottok vi en henvendelse fra Marion Hirst fra Høgskolen i Innlandet. I henvendelsen er det vedlagt ny studieplan for bachelor i rettsvitenskap ved HiNN. Hirst skriver i henvendelsen blant annet:

«Vi har jo allerede fått en forhåndsgodkjenning hos dere, for vår nye studieplan for bachelor i rettsvitenskap som vi tenker å innføre fra høsten 2022. Men ettersom planen nå er endelig godkjent hos oss, vedlegger jeg den endelige planen med emnebeskrivelser. Jeg ville sette stor pris på om du eventuelt kunne videresende den til rette vedkommende hos dere. Planen er i det store og hele slik den ble presentert for dere i fjor vår, med unntak av at vi har byttet om på rekkefølgen på 3. år slik at utveksling/valgfag kommer i høstsemesteret.

Dere vil også se at vi har lagt inn dynamisk formuerett som valgemne på 14 sp og selskapsrett med 10 sp. Dette er emner som de som ønsker seg til UiO må velge for å få fritak der. Mens de som vil søke seg til dere vel ikke bør velge dynamisk formuerett som valgfag hos oss, jr. tidligere korrespondanse.»

Det er uproblematisk at HiNN har byttet om på rekkefølgen på 3. studieår og det er ikke gjort endringer i de obligatoriske emnene.

Dersom studenter ved HiNN tar det nye emnet «Dynamisk formuerett» og senere får opptak på master i rettsvitenskap på UiB, kan det medføre studiepoengreduksjon da emnet overlapper med JUS243 formuerett. Studentene ved HiNN må opplyses om dette.

Forslag til vedtak:

Som følge av ny studieplan for bachelor i rettsvitenskap ved HiNN, endres pkt. 3 i forhåndsgodkjenningen:

4. Den skisserte studiemodellen fra Høgskolen i Innlandet vil gi grunnlag for
 - a. opptak til toårig master i rettsvitenskap ved UiB
 - b. godskriving av 1. – 3. år i femårig master i rettsvitenskap ved UiB
5. Godskriving av mindre enheter enn hel bachelorgrad avgjøres av de enkelte emneansvarlige ved Det juridiske fakultet i Bergen på grunnlag av emnebeskrivelse fra Høgskolen i Innlandet.
6. Studenter som tar valgemnet Dynamisk tingsrett og/eller Dynamisk formuerett ved HiNN må opplyses om at emnet trolig overlapper emnet JUS343 Allmenn Formuerett ved UiB, og kan medføre studiepoengreduksjon i dette emnet.

[Tilbake til saklisten.](#)

Kollisjon mellom obligatoriske elementer eller eksamen i flere emner i utdanningsplanen

Studieutvalget ga studieadministrasjonen en generell fullmakt til å håndtere saker med kollisjon mellom obligatoriske elementer i flere emner i utdanningsplanen i sak 4/18. Følgende ble vedtatt:

1. Studieadministrasjonen innvilger forlenget skriveid på obligatorisk kursoppgave, der den sammenfaller i tid med skoleeksamen i et annet emne. Vilåret er at begge emnene inngår i studentens utdanningsplan det aktuelle semesteret. Tiden som innvilges skal være eksamenstiden med tillegg av to timer reisetid.
2. Der det er overlapp mellom to skoleeksamener, gis ikke slik tilleggstid – der må studenten velge å ta den ene på kontinuasjonseksamen. I slike tilfeller flyttes vurderingsmeldingen til kontinuasjonseksamen uten at et forsøk brukes på den ordinære eksamen.
3. Der det er overlapp mellom to obligatoriske kursoppgaver, forlenges skriveid for begge med inntil fire timer. Vilåret er at begge emnene inngår i studentens utdanningsplan det aktuelle semesteret.
4. Ordningen gjøres ikke til del av reglement, men det tas sikte på å orientere berørte studenter når tilfellene oppstår (i.e. ved tilpasning av utdanningsplan.)

I sak 4/18 ble det ikke tatt stilling til hva vi gjør dersom to hjemmeeksamener kolliderer. Hjemmeeksamen som vurderingsform har blitt brukt mer på fakultetet de siste årene, og problemstillingen er derfor mer aktuell nå. For eksempel våren 2021 hvor emnet JUS134 hadde hjemmeeksamen 15.-18. juni og JUS243 hadde hjemmeeksamen 14.-16. juni.

Vi foreslår å tilføye en regel om kollisjon ved to hjemmeeksamener i et nytt punkt 4. I tillegg foreslår vi å legge til en setning i punkt 1 om at regelen gjelder også ved overlapp mellom hjemmeeksamen og skoleeksamen.

6. Studieadministrasjonen innvilger forlenget skriveid på obligatorisk kursoppgave, der den sammenfaller i tid med skoleeksamen i et annet emne. Vilåret er at begge emnene inngår i studentens utdanningsplan det aktuelle semesteret. Tiden som innvilges skal være eksamenstiden med tillegg av to timer reisetid. Det samme gjelder når en hjemmeeksamen sammenfaller i tid med skoleeksamen.
7. Der det er overlapp mellom to skoleeksamener, gis ikke slik tilleggstid – der må studenten velge å ta den ene på kontinuasjonseksamen. I slike tilfeller flyttes vurderingsmeldingen til kontinuasjonseksamen uten at et forsøk brukes på den ordinære eksamen.
8. Der det er overlapp mellom to obligatoriske kursoppgaver, forlenges skriveid for begge med inntil fire timer. Vilåret er at begge emnene inngår i studentens utdanningsplan det aktuelle semesteret.
9. Der det er overlapp mellom to hjemmeeksamener innvilger studieadministrasjonen utvidet tid tilsvarende perioden med overlapp mellom de to eksamenene. Det er et vilkår at begge emner inngår som elementer i studentens utdanningsplan det aktuelle semesteret.
10. Ordningen er ikke en del av reglementet, men det tas sikte på å orientere berørte studenter når tilfellene oppstår (i.e. ved tilpasning av utdanningsplan.)

Forslag til vedtak:

Ved overlapp mellom to hjemmeeksamener innvilger studieadministrasjonen utvidet tid tilsvarende perioden med overlapp mellom de to eksamenene. Det er et vilkår at begge emner inngår som elementer i studentens utdanningsplan det aktuelle semesteret.

Det samme gjelder når en hjemmeeksamen sammenfaller i tid med en skoleeksamen.

[Tilbake til saklisten.](#)

Omlegging av etikkundervisningen

I løpet av studietiden skal studenter på masterprogrammet i rettsvitenskap motta etikkundervisning.

I fakultets utfyllende regler er det bestemt i § 2-1:

«I løpet av fjerde eller femte studieår skal studenten følge et kurs i fagetikk.»

Med den nåværende ordningen oppføres det på vitnemålet om etikkurset er gjennomført eller ikke.

I den nye [læringsutbyttebeskrivelsen](#) for hele jusstudiet er etikkundervisning nå beskrevet slik:

- God kunnskap om «juristar si rolle i samfunnet og etiske utfordringar knytt til yrkesutøvinga»
- Å kunne «foreta ei sjølvstendig, heilskapleg, kritisk og etisk gjennomtenkt analyse for å nå eit fagleg forsvarleg standpunkt om kva som er gjeldande rett»
- Generell kompetanse «knytt til å identifisere og vurdere etiske aspekt ved juridisk argumentasjon og standpunkt»

Dagens etikkurs

[Dagens etikkurs](#) er lagt opp slik at studenter i løpet av fjerde eller femte studieår skal følge et kurs i fagetikk. Kurset har følgende rammer:

- Studentene mottar undervisning i relevant fagetikk, samlet på to påfølgende kursdager på om lag 5-6 timer hver
- Kurset ikke har noen studiepoeng
- Kurset har ingen læringsutbyttebeskrivelse
- Kurset har ikke noe litteratur, ingen arbeidskrav ut over oppmøte og heller ingen prøving av hva studentene har lært

Etikkurset tilbys to ganger per studieår, dvs. både i høstsemesteret og i vårsemesteret.

Kurset har siden 2020 blitt gjennomført digitalt som følge av covid-19.

Ressurser ifm. dagens etikkurs

Administrasjon

I studieseksjonen koordineres kurset av Maria Holme Lidal. I tillegg bistår Karitha Reisæter og Eli Tjerandsen med administrative oppgaver. Det er ikke konkrete tall for hvor mye tid det går med de administrative oppgavene. Lidal opplyser at det går noen timer hver uke med å besvare eposter fra studenter. I tillegg er det oppgaver som etteroppmelding av studenter, sensur, kontakt med forelesere (både eksternt og internt) samt oppmøtere registrering. Under pandemien har Martin Tande og Paulo Cesar bistått med innspilling av sending i studio.

Undervisningstimer/honorar (tall for H21)

- Interne foredragsholdere: 20 timer
- Emneansvarlig: 25 timer
- Eksterne foredragsholdere: 3538,59 kr. per kurs

Integrering av etikkundervisning i obligatoriske emner

Forslaget til endring i etikkundervisning går ut på å legge ned etikkurset og erstatte det med styrket etikkundervisning på de øvrige delene av studieprogrammet. Emner som har/vil få et særlig ansvar for å integrere etikk i undervisningen er:

- JUS100 EXFAC – Innføring i juridisk metode
- JUS222 Forvaltningsrett
- JUS241 Strafferett
- JUS242 Rettergang
- JUS243 Formuerett

Arbeidet med integrering av etikkundervisning i studieprogrammet ble påbegynt allerede i forbindelse med utredning av ny studieordning. Temaet er beskrevet i [styrevedtak 39/18](#) om «Rammene for revidert studieordning – særlig om metodeundervisningen og prosessen frem mot et rammevedtak».

Videre er temaet behandlet i «[Innstilling fra arbeidsgruppen for fagsammensetningen på 1.-3. studieår](#)». Arbeidsgruppen fikk blant annet følgende mandat av styret:

Arbeidsgruppen bes utrede hvordan etiske aspekter knyttet til juridisk argumentasjon og juristers profesjonsutøvelse kan integreres på egnete steder gjennom hele studieløpet. Arbeidsgruppen bes vurdere om studentene bør få en innføring i profesjonsetikk for jurister allerede på Metode I (ex.fac.). Styret vil senere se på etikkundervisningens plass på 5. studieår.

Arbeidsgruppen beskriver i innstillingen blant annet at:

Arbeidsgruppen tilføyer at det også er ønskelig om studentene allerede på Ex.fac. introduseres for juridisk profesjonsetikk, slik at etterfølgende emner kan bygge videre på dette.

I læringsutbyttebeskrivelsen for det nye emnet JUS100 Exfac – innføring i juridisk metode er etikkundervisning integrert:

- Studenten skal kunne redegjøre for juristrollen og etiske forpliktelser knyttet til denne
- Studenten kan identifisere og vurdere etiske aspekter ved juridisk argumentasjon og standpunkt

Videre er det i [emnebeskrivelsen](#) under «mål og innhald» beskrevet:

[E]ndelig tar emnet opp enkelte sentrale overordnede tema i samspillet mellom rett og samfunn i en rettsstat, som hver for seg og sammen belyser at juridisk metode henger tett sammen med rettens legitimitet. Her berøres også enkelte grunnleggende etiske aspekter ved det juridiske arbeidsfeltet.

For de øvrige emnene som bør ha et særskilt ansvar for etikkundervisningen er det ønskelig med liknende presiseringer av læringsutbyttebeskrivelsene. Det er innledet dialog med de emneansvarlige for å få dette på plass. Alle de emneansvarlige har stilt seg positive til dette, og de emneansvarlige på JUS243 Formuerett har alt kommet med et konkret forslag til endret læringsutbyttebeskrivelse.

Tidspunkt for nedleggelse av Jusetikk

Det foreslås at etikkurset nedlegges med virkning for høstsemesteret 2022. De emneansvarlige på JUS243 vil inkludere etikk i undervisningen allerede i inneværende semester, og det fremstår da overflødig å tilby et eget etikkurs for neste års 5. årsstudenter.

Alle studenter på 4. og 5. studieår vil få beskjed om at etikkurset arrangeres for siste gang inneværende semestert. Også denne gang vil etikkurset gå digitalt, og det vil derfor ha kapasitet til alle studenter som ønsker å få det med seg før det legges ned.

Endringer i regelverk som følge av forslaget

Som følge av forslaget endres § 2-1 i Utfyllende regler ved Det juridiske fakultet slik at følgende formulering tas ut:

«I løpet av fjerde eller femte studieår skal studenten følge et kurs i fagetikk.»

Forslag til vedtak:

Nedleggelse av emner vedtas av fakultetsstyret, og studieutvalget innstiller derfor følgende overfor fakultetsstyret:

Emnet Jusetikk legges ned.

Paragraf 2-1 i Utfyllende regler ved Det juridiske fakultet endres slik at følgende formulering tas ut:

«I løpet av fjerde eller femte studieår skal studenten følge et kurs i fagetikk.»

Jusetikk går siste gang i våren 2022

For grader utstedt etter 1.1.2022 vil det ikke lenger bli angitt om kandidaten har gjennomført etikkurset eller ikke.

[Tilbake til saklisten.](#)

JUS243 Formuerett: Endring av læringsmål i forbindelse med nedlegging av etikkurset. Presisering av hjelpemidler til eksamen

På bakgrunn av henvendelse fra studiedekanen om at kurset i Allmenn formuerett skal ta over ansvaret for etikkundervisningen, foreslås følgende endring i læringsutbyttebeskrivelsen for faget, uthevet i rødt:

Læringsutbytte

Hovedutfordringen i faget allmenn formuerett er dets høye kompleksitet. Det er ikke tilstrekkelig å ha kjennskap til enkeltregler. For å kunne løse de rettsspørsmål som oppstår, kreves en forståelse av et større regelkompleks.

Etter gjennomført kurs forventes det at studentene har kunnskap om:

- reglene om ulike slags rettigheter til formuesgoder, om grunnlaget for rettighetene og om overføring av rettighetene
- reglene om panterett i fast eiendom, løsøre og enkle pengekrav og reglene om forholdet mellom panterett og pantekrav;
- de grunnleggende prinsippene om legitimasjon, publisitet og notoritet i tilknytning til kollisjon mellom rettigheter i samme formuesgode;
- reglene om prioritet mellom rettigheter
- reglene om godtroerverv av rettigheter i fast eiendom, løsøre, enkle pengekrav og immaterialrettigheter;
- reglene om vern for rettigheter i formuesgoder mot kreditorbeslag i form av utlegg eller konkurs;
- reglene om insolvens som vilkår for å åpne konkurs;
- reglene om avtalers stilling i konkurs;
- reglene om omstøtelse på objektivt og subjektivt grunnlag, med unntak for omstøtelse av motregning;
- reglene om fordelingen mellom kreditorene i konkurs;
- **kunnskap om særlige etiske utfordringer i formueretten**

Etter gjennomført kurs skal studentene skal ha følgende ferdigheter:

- sette de enkelte reglene inn i en større sammenheng.
- forklare hvordan reglene innbyrdes er avhengige av hverandre, og hvordan løsninger ofte må finnes gjennom en sammenstilling av regler, hvor individuelle hensyn ofte har vært ansett å ha en noe mindre plass enn på mange andre rettsområder.
- redegjøre for regelsettenes struktur og evne til å analysere denne strukturen.
- anvende denne kunnskapen til å løse konkrete rettsspørsmål, og kritisk vurdere hensiktsmessigheten av utarbeidet løsning(er).
- **kunne identifisere og drøfte etiske problemstillinger som oppstår i formueretten**

Etter gjennomført kurs forventes studenten å ha følgende generelle kompetanse:

- Behandle kompliserte partsstrukturer som oppstår i privatretten, og der hensyn ofte må tas til et større antall berørte parter enn i mange av de rettslige problemstillingene som er behandlet tidligere i kurset.
- Kunne skille tydelig mellom individuelle godhetsvurderinger av resultat og spørsmålet om hva som gir gode generelle regler.
- Forstå og nyttiggjøre seg den særlige betydningen grunnleggende formuerettslige hensyn og prinsipper har for fastleggelse av innholdet i rettsregler.
- Kunne løse ukjente sentrale problemstillinger i privatretten uten tidligere å ha vært kjent med det aktuelle kildematerialet.

Kort om undervisningen

Planen er å arrangere egne etikkforelesninger underveis i kurset. Det vil typisk være snakk om hvitvaskingsproblematikk, bostyreretikk, etiske problemer knyttet til kreditorsvik m.v. Siden det ikke er mye litteratur til å dekke disse spørsmålene, anser vi forelesninger som mest naturlig, ettersom disse kan tas opp og gjøres tilgjengelig digitalt.

Presisering av læringskrav – Karnov-tilbudet til lovdata

Av dagens kursbeskrivelse fremgår at «alle rettskilder og all litteratur i Lovdata» i tillegg til «egne fritekstmerknader i Lovdata» er tillatt. Det innebærer at også offentlige merknader og lovkommentarer (Karnov) vil være tilgjengelig på eksamen. Jeg har sjekket med den tekniske løsningen og det synes ikke å

være noen tekniske problemer knyttet til dette. Målet er hele tiden at det som er tilgjengelig i Lovdata i studentenes arbeidshverdag også skal være tilgjengelig på eksamen. Det er ikke nødvendig med noe vedtak på dette punktet, da gjeldende formulering dekker disse kildene, men i lys av lovdatas utvikling, ville jeg for ordens skyld gjøre oppmerksom på dette.

Vennlig hilsen

Hans Fredrik Marthinussen

Emneansvarlig

Forslag til vedtak:

Læringsutbyttebeskrivelsen i JUS243 Formuerett endres i overensstemmelse med forslag fra emneansvarlig.

[Tilbake til saklisten.](#)